

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Проект "Активизиране на местния потенциал за целите на развитието",
финансиран от Оперативна програма "Добро управление", Договор № BG05SFOP001-2.025-0100-C01/23.8.2022 г.

**ШРЕПОРЪКИ ЗА МОНИТОРИНГ, ОЦЕНКА
И АКТИВИЗИРАНЕ НА МЕСТНИЯ
ПОТЕНЦИАЛ НА БАЗА
МЕТОДИКА ЗА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА
НА МЕСТНИЯ ПОТЕНЦИАЛ ЗА РАЗВИТИЕ**

Център за
Модернизиране
на Политики

Този документ е създаден в рамките на проект "Активизиране на местния потенциал за целите на развитието",
договор № BG05SFOP001-2.025-0100-C01/23.8.2022 г., финансиран от Оперативна програма "Добро управление"

СЪДЪРЖАНИЕ

I. Предпоставки за разработване на препоръки за развитие на местния потенциал на общините	1
II. Препоръки за мониторинг и оценка на местния потенциал и неговото активизиране за целите на интегрираното развитие на общините	1
III. Препоръки за активизиране на местния потенциал за развитие.....	2
1.1. Общи препоръки	2
1.2. Специфични препоръки	3

I. Предпоставки за разработване на препоръки за развитие на местния потенциал на общините

Изготвената въз основа на индексите за оценка на местните потенциали типологизация на общините определя четири групи общини, формирани на основа комбинациите между високи, средни и ниски стойности на показатели за граждански капацитет, човешки ресурси и икономическо развитие. Разгледани са връзките между местния потенциал и възможен инструментариум - типологизация на мерки/подходи, които биха оказали ефективен принос за активизацията на наличния потенциал за развитие.

Въпреки наличието на значими различия в потенциалите, част от инструментите/мерките в подкрепа на развитието са приложими за всички групи общини. Те са представени като Общи препоръки за развитие на местния потенциал. Разработени са и специфични препоръки, насочени към всяка от четирите групи общини в съответствие с основните характеристики на всяка отделна група и възможност за насърчаване на възможностите и перспективите за подкрепа на фактори, оказващи положително въздействие върху развитието.

Резултатите от прилагането на методиката идентифицират рамка, в която всички общини, вкл. и тези със силно негативни демографски тенденции, да реализират възможности за развитие, чрез прилагане на инструменти, които са насочени към подкрепа за развитие на човешките ресурси, повишаване на заетостта и повишаване на гражданския капацитет в общините и работата в партньорство с местната власт и публичните институции.

II. Препоръки за мониторинг и оценка на местния потенциал и неговото активизиране за целите на интегрираното развитие на общините

Препоръките за наблюдението и оценката на местния потенциал за развитие за разработени въз основа на резултатите от прилагането на методиката и изследването на взаимовръзките между отделните показатели, формиращи отделните подиндекси и индекси за оценка на потенциала.

Въз основа на идентифицираните основни зависимости за **наблюдението и оценката местния потенциал на общинско ниво е подходящо да се проследяват следните показатели:**

- дял на населението с висше образование
- резултати от външно оценяване след 7-ми клас

- коефициент на безработица;
- дял на трайно безработни;
- дял на неактивно население;
- коефициент на заетост;
- наличие на активни граждански организации, работещи в и развиващи капацитет на местната общност за партньорство и съвместно търсене на решения и преодоляване на предизвикателства пред развитието на членовете на общността;
- устойчиви практики за партньорство между местната власт и граждански организации за целите на местното развитие;
- коефициент на безработица;
- коефициент на заетост;
- произведена продукция на човек от населението;
- брой нефинансови предприятия на 1000 души.

В допълнение, интерес представляват и данните за ежедневната трудова миграция от и към други общини, доколкото този показател дава възможност за оценка на привлекателността на общинската територия за нейните обитатели и качеството на живот, което общината предлага. Наличието на значима ежедневна трудова миграция се обуславя от различни фактори, но в общия случай е индикация за отсъствие на стремеж за трайно преселване.

III. Препоръки за активизиране на местния потенциал за развитие

Като се отчитат получените резултати от прилагането на методиката относно стойностите и взаимовръзките между изследваните индекси и типологията на общините, на вниманието на заинтересованите страни са предложени два типа препоръки за бъдещата им работа за активизиране на местния потенциал за развитие на общините.

1.1. Общи препоръки

- (1) Като основна двигателна сила за развитие на териториите и постигането на икономически растеж са идентифицирани дейности, свързани с укрепване и развитие на човешкия капитал. Препоръчваме на всички общини, независимо от мястото им в типологията, да планират и реализират дейности за повишаване на граждански капацитет, повишаване на качеството на човешките ресурси, включително мотивиране на младите хора да завършват висше образование и да се интегрират в икономиката на общината.
- (2) Включването на хората в икономическия и социалния живот на общината, разработването на стратегии за развитие на територията е добре да се случва след зачитане на личните жизненни стратегии. Затова препоръчваме провеждането на

социологически проучвания сред гражданите на общината, които да регистрират очакванията и нагласите на хората за развитието на общината, като се поставя акцент на личните им цели и стремежи, както в краткосрочен, така и в средно и в дългосрочен план.

- (3) Навлизането на нови технологии в живота на хората става с ускорени темпове. Препоръчваме продължаване на процесите по цифровизация на публичната среда, включително за развитие на услуги. Подходящо е в тези дейности ръководствата на общините да се придържат към стандарти, които да се разработят съвместно с НСОРБ.
- (4) Дейностите за опазване на околната среда и намаляване на вредните въздействия от човешката дейност, превенцията на природни бедствия и пожари създават екологична сигурност и предпочитана за живот среда. Превръщането на тези дейности в постоянни цели на развитието би гарантирало намаляване на отлив на население по екологични причини.
- (5) Във всички региони се наблюдават значителни различия в развитието на отделните общини. Необходимо е да се концентрират и интегрират максимално всякакъв тип инструменти и мерки към изоставащите общини, за да се избегнат „джобовете“ на бедност. „Джобовете“ на бедност са един от основните рискове пред равномерното, устойчиво развитие.

1.2. Специфични препоръки

Вторият тип препоръки са специфицирани спрямо типовете общини.

📌 Група „Пазарна ориентация“

За общините от тип „пазарна ориентация“ се препоръчва:

- (1) Развитие на управленския капацитет. Устойчивото и едновременно с това ускорено развитие може да бъде гарантирано само с проактивни качествени публични политики.

Мерки: активно включване на гражданите; подобряване на административните процедури; обучение на администрацията за прилагане на иновативни обществени поръчки, за разработване и прилагане на проектно ориентирано управление във всички сфери, включително публични финанси, изграждане на партньорства както с бизнеса и НПО сектор, така и с други общини. Последното е от изключително значение, особено като се има предвид сериозните възможности, които предоставят партньорските проекти финансирани в рамките на Концепциите за интегрирано териториално развитие.

- (2) Развитие на иновационен капацитет, допринасящ в изключителна степен за ускорено развитие

Мерки: изграждане на бизнес центрове, изграждане на хъбове за иновации, развитие на партньорства с научно-изследователски организации. Развитие на трансгранични и транс-национални партньорства. Включване в европейски програми за осигуряване на екологосъобразно развитие.

- (3) Развитие на дигитализация на услугите предлагани от общините
- (4) Подкрепа за устойчив човешки капитал – развитие и подкрепа за качествено здравеопазване, образование, културна среда, ориентация към благосъстоянието на населението

❗ Група „Насърчаване“

За общините от тип „насърчаване“ се препоръчва:

- (5) Развитие на човешките ресурси като основен фактор за ускоряване на развитието
Мерки: повишаване на качеството на образованието на всички нива. Разработване на проекти за подобряване на материалната среда в училища и детски градини. Мерки за привличане на учители и други специалисти за осигуряване на качествено образование, включително предоставяне на стипендии на младежи за обучение и допълнителни социални придобивки при оставане на работа в общината. Програми за продължаващо обучение, разработвани в партньорство с бизнеса, за осигуряване на необходимата квалификация на трудовата сила.
- (6) Развитие на комуникационна инфраструктура. Развитие на транспортна инфраструктура от всички типове. Развитие на инфраструктурата на комуналните услуги – от съществено значение за развитието на всеки бизнес.
- (7) Развитие на социална инфраструктура. Особено важно е развитието на здравната инфраструктура с оглед на осигуряването на нужното качество на живот.
- (8) Развитие на управленски капацитет по отношение на избор и разработване на адекватни маркетинг стратегии, включващи основни елементи на представяне на територията и потенциалите ѝ и достигане до нови и целеви публики – както бизнес инвеститори, така и население.
- (9) Принципно всички препоръки за общини от група „Пазарна ориентация“ са приложими и за общини от група „Насърчаване“. Препоръчваме те да се прилагат като втори етап от потенциална стратегия за развитие.

❗ Група „Забавяне на забравянето“

За общините с тип „Забавяне на забравянето“ се препоръчва:

- (10) Развитие на човешките ресурси като основен фактор за преодоляване на ограниченията пред развитието
Мерки: повишаване на качеството на образованието на всички нива. Разработване на проекти за подобряване на материалната среда в училища и детски градини. Мерки за привличане на учители и други специалисти за осигуряване на качествено образование, включително предоставяне на стипендии на младежи за обучение и допълнителни социални придобивки при оставане на работа в общината. Програми за продължаващо обучение, разработвани в партньорство с бизнеса, за осигуряване на необходимата квалификация на трудовата сила.

(11) Развитие на управленския капацитет

Мерки: активно включване на гражданите; подобряване на административните процедури; обучение на администрацията за изграждане на партньорства както с бизнеса и НПО сектор, така и с други общини; фокус върху планирането и предоставянето на качествени основни публични услуги.

(12) Развитие на инфраструктура от всички типове – транспортна, социална, комуникационна. За общините, които са избираеми, програмите за трансгранично и транснационално сътрудничество дават отлично възможности в тази посока. Освен това, дават възможност и за развитие на капацитет за разработване и прилагане на партньорски подход в управлението, което е съществено за успешното икономическо и социално развитие при недостатъчен собствен капацитет.

(13) Повишаване на конкурентоспособността и добавената стойност на традиционни индустрии/икономически сектори, вкл. развитие на индустриални зони с цел промяна на икономически профил и привличане на сектори с по-висока добавена стойност.

! Група „Съхранение“

За общините от тип „Съхранение“ се препоръчва:

(14) Подкрепа за осигуряване на основни публични услуги с фокус върху социално и административно обслужване

(15) Развитие на потенциал за партньорство във всички сфери и с всички типове партньори. Това е от изключително значение за тези общини, поради много ограничените им собствени ресурси.

(16) Развитие на управленски капацитет по представянето и използването на наличните потенциали

Мерки: използване на общинска собственост като инструмент за привличане на инвестиции, избор и разработване на адекватни маркетинг стратегии, включващи основни елементи на представяне на територията и потенциалите ѝ и достигане до нови и целеви публики

(17) Повишаване на конкурентоспособността и добавената стойност на традиционни индустрии/икономически сектори, вкл. развитие на алтернативен туризъм и биоземеделие като сектори с относително бърза възвращаемост на инвестициите, които създават възможност за задържане на населението в тези силно обезлюдени общини.